

Bestyrelsesmødet den 23. Oktober 1917

i

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab.

Til Stede var Præsidenterne Kammerherre *Carl Bech* og Professor *T. Westermann*, medens Lensgreve *Fr. Moltke* paa Grund af Sygdom var forhindret i at give Møde. Af Bestyrelsesraadets Medlemmer var mødt: Gaardejer *H. Andersen*, Uggeløse, Proprietær *P. Andersen*, Sejersgaard, Professor Dr. *B. Bang*, Frederiksberg, Godsejer *A. Bech*, Kruusesminde, Professor *B. Bøggild*, Frederiksberg, Landbrugslærer *Chr. Christensen*, Tune, Forpagter *A. P. Damsgaard-Sørensen*, Bjellerup Ladegaard, Proprietær *Chr. Hansen*, Holbæk, Proprietær *V. Jespersen*, Næsbyhoved, Kammerherre *N. Juul*, Mejlgaard, Forpagter *O. J. Knipschildt*, København, Hofjægermester *A. Krabbe*, Hald, Etatsraad *Jørgen Larsen*, Gaardbogaard, Inspektør *J. P. Leegaard*, Rosvang, Baron *G. Lerche*, Birkendegaard, Hofjægermester *H. Lüttichau*, Tjele, Proprietær *P. Nielsen*, Nordbygaard, Klitplantør *V. Pinholt*, Vejers, Lensbaron *H. Rosenkrantz*, Rosenholm, Forpagter *G. F. Schroll*, Hannerupgaard, Hofjægermester *C. Sehestedt Juul*, Ravnholt, Forpagter *Chr. Sonne*, Rosenlund, Baron *J. Wedell-Neergaard*, Svenstrup, og Proprietær *J. Willumsen*, Anhof.

Mødet indlededes med, at Ernæringsraadets Formand, Hr. Godsejer *Moesgaard-Kjeldsen*, der var kommet til Stede paa Præsidiets Anmodning, gav forskellige Meddelelser, der affødte en livlig Diskussion.

Kammerherre *Carl Bech*, der ledede Mødet, udtalte

derefter nogle Mindeord over følgende i Aarets Løb afdøde: Lensgreve *Chr. Ahlefeldt-Laurvig*, Hofjægermester *F. Friis*, forhenv. Forpagter *G. P. Thalbitzer*, Godsejer *E. Holm*, Proprietær *O. Jespersen*, Splitsgaard, Professor, Dr. med. *Krabbe*, Frederiksberg, og forhenv. Forpagter *N. Tillisch*, København. Endvidere bød Præsidenten Forpagter *O. J. Knipschildt*, København, Velkommen som nyt Medlem af Bestyrelsesraadet.

Valg af et nyt Medlem af Belønningsudvalget i Stedet for Amtsradsmedlem *J. P. Jensen*, Toftegaard. Kammerherre *Bech* meddelte, at Hr. Amtsradsmedlem *J. P. Jensen*, der i December 1909 valgtes til Medlem af Belønningsudvalget, har bedt sig fritaget for dette Hverv. Der er her al Grund til at bringe Hr. *Jensen* Selskabets erkendtlige Tak for det samvittighedsfulde og dygtige Arbejde, han har udført i de forløbne 8 Aar.

Hr. *Jensen* har, som det vil være Bestyrelsesraadet bekendt, i en Aarrække været Medlem af Raadet, valgt af Landboforeningerne i Vejle Amt. Da Hr. *Jensen* i 1914 frabad sig Genvalg, valgtes, som bekendt, i hans Sted Gaardejer *P. Nielsen*, Nordbygaard. Præsidiet vil nu sætte stor Pris paa, hvis Hr. *P. Nielsen* vil modtaget Valg til Belønningsudvalget og Bestyrelseraadet vil vælge ham ind i dette. — Da Proprietær *Nielsen* erklærede sig villig til at modtage Valget, blev han valgt til Medlem af Belønningsudvalget.

Selskabets Kasserer, Landbrugskandidat *H. M. Knudsen*, fremlagde derefter Forslag til Virksomhedsplan og Budget for Aaret 1. April 1918 til 31. Marts 1919. Forslaget vedtoges til Fremlæggelse paa den kommende Generalforsamling.

Det danske Landbrugs Repræsentation i Udlandet. Sekretær *Hertel* mindede om, at da Veterinærkonsulent *Arup* var afgaaet ved Døden i 1911, har Spørgsmaalet om Ansættelsen af en ny Landbrugskonsulent i Tyskland gentagne Gange været drøftet

her i Bestyrelsesraadet. I Henhold til disse Forhandlinger har Selskabet 2 Gange bragt Sagen frem paa de saakaldte »tvangfri Møder« mellem de samvirkende danske Landboforeninger, de samvirkende danske Husmandsforeninger, Andelsudvalget, og Selskabet. Man drøftede paa disse Møder dels Spørgsmaalet om Ansættelsen af en Landbrugskonsulent i Tyskland, dels Ønskeligheden af, at der blev oprettet et fast, sagkyndigt Udvalg mellem vort Landbrug og dets Konsulenter i Udlandet, der dels paa eget Initiativ og dels paa Anmodning af Konsulenterne i Udlandet kan forsyne dem med saadanne Oplysninger om Forholdene herhjemme, der kan være dem til Vejledning og Nytte i deres Virksomhed i Udlandet.

Resultatet af Forhandlingerne blev, at alle 4 Organisationer var enige om, at der rettedes en Henvendelse til Ministeriet om at ansætte en Landbrugskonsulent i Tyskland, medens de samvirkende danske Husmandsforeninger ikke kunde tiltræde Tanken om Nedsættelsen af et staaende Udvalg som Forbindelsesled mellem det danske Landbrug og vore udenlandske Landbrugskonsulenter.

I Henhold til dette Resultat indgik Landhusholdningsselskabet den 7. Juni i Fjor med en Indstilling til Landbrugsministeriet, om der nu maatte blive ansat en Landbrugskonsulent i Tyskland, og at Organisationerne fik Bemyndigelse til at indstille Vedkommende. Slutningen af Selskabets Indstilling lød saaledes:

»De 4 Organisationer har endvidere drøftet Ønskeligheden af, at der søges oprettet et fast, sagkyndigt Forbindelsesled mellem vort Landbrug og Landbrugskonsulenterne i Udlandet. Naar Overvejelserne herom er sluttet, vil Organisationerne antagelig tillade sig at indgaa til Ministeriet med en Indstilling om denne Sag.«

Den 24. April i Aar modtog Selskabet fra Ministeriet en Skrivelse, der meddelte, at der nu var erhvervet den fornødne Bevilling til Ansættelse af en Landbrugskonsulent i Tyskland med en aarlig Lønnig af 8000 Kr. samt

et kalkulatorisk Beløb til Kontorhold og Medhjælp. Ministeriet anmodede endvidere Selskabet om at forhandle med de andre Organisationer, om Tiden nu maatte være inde til at ansætte en saadan Landbrugskonsulent, og i bekræftende Fald gøre Indstilling til Ministeriet om Besættelse af Stillingen. Ministeriet tilføjede, at det vilde anse det for ønskeligt, om dets Opmærksomhed kunde blive henledt paa 2 à 3 Personer, som maatte anses for kvalificerede.

Selskabet gav derefter de 3 andre Organisationer Meddelelse om denne Skrivelse og bragte Sagen frem paa et »tvangfrit« Møde den 7. f. M.

Under Selskabets fortsatte Overvejelser om Sagen var der imidlertid indenfor Præsidiet opstaaet en Tvivl om, hvorvidt det nærværende Tidspunkt i Virkeligheden var egnet til at gaa til Ansættelsen af en Landbrugskonsulent. Taleren meddelte, hvad der laa til Grund for denne Tvivl. Selskabets Betæneligheder blev selvfølgelig gjort gældende paa Mødet den 7. f. M. Efter en udførlig Diskussion vedtoges det at gøre Ministeriet bekendt med de opstaaede Betæneligheder og anmode det om at afgøre, hvor vidt Tiden var inde til nu at gaa til Ansættelsen af en Landbrugskonsulent i Tyskland i Lighed med, hvad Danmark har i England og Rusland. Hvis Ministeriet mener, at Tidspunktet er belejligt, henleder Organisationerne i deres Indstilling af 8. September Opmærksomheden paa Landbrugskand. *Lars Frederiksen*, Konsulent i Husdyrbrug ved og Sekretær i Foreningen af jyske Landboforeninger, som en Mand, der vil være kvalificeret til at overtage Stillingen. Samtidig anmoder Organisationerne om, at Ministeriet godhedsfuldt vil give dem Meddelelse om, naar det har taget Stilling til Sagen.

Det landøkonomiske Driftsbureau. Professor *Westermann* mindede om, at Spørgsmaalet om Oprettelsen af et landøkonomisk Driftsbureau har været behandlet paa 2 Bestyrelsesmøder, i Oktober Maaned 1914 og 1916, ligesom det har været behandlet paa 2 af

de »tvangfri« Møder, og der er nedsat et Udvalg til at føre Sagen ud i Livet.

Dette Udvalg bestaar af 6 Medlemmer, nemlig Forstander *Brink Lassen*, Husmand *Jensen Vandmand*, Professor *Westermann*, Statskonsulent *Fr. Hansen*, Professor *O. H. Larsen* og Kontorchef *Henrik Pedersen*. — Forstander *Overgaard*, Ladelund, er knyttet til Udvalget, og han i Forening med Professor *O. H. Larsen* har i alt væsentligt udført det betydelige Arbejde, der er udrettet i 1916 og 1917 til Fremme af Sagen. De med Udvalgets Arbejde hidtil forbundne Udgifter har Landhusholdnings-selskabet afholdt.

Arbejdet er nu saa vidt fremskredet, at Bureauet vil kunne begynde sin Virksomhed i næste Finansaar. Skal Bureauet imidlertid kunne løse Opgaven, maa det raade over betydelige Midler, og Udvalget er derfor den 19. Juli d. A. indgaaet med et Andragende til Ministeriet om, at der paa Finanslovsforslaget for 1918—19 maa blive optaget en Bevilling paa 12,000 Kr. til Bureauets Drift. Denne Bevilling fordeler sig saaledes:

Ledelsens Honorar, Rejser og Medhjælp til Materialets Ordning	8000 Kr.
Leje af Lokaler og Anskaffelse af Materiel m. m	1000 —
Forhandlingsmøde med Regnskabsførerne	500 —
Uddeling af Regnskabsbøger og Skemaer til Deltagerne . . .	700 —
Vederlag til Foreninger for Indsendelse af Materiale	800 —
Beretning og andre Tryksager	600 —
Kontorholdsudgifter, Møder m. v.	400 —

Naar Udvalget kun har anslaaet Udgiften til 12,000 Kr. for det kommende Finansaar, skønt det er sandsynligt, at dette Beløb ikke fuldt ud kan strække til, sker det i Forventning om, at de Organisationer, som har givet Tanken sin Tilslutning og ved at vælge Repræsentanter til Udvalget paatager sig Medansvar for dens Gennemførelse, ogsaa foreløbig vil støtte Arbejdet økonomisk, hvis det skulde blive nødvendigt. Men iøvrigt er det Udvalgets Opfattelse, at en Virksomhed som denne, der i fremtrædende Grad tager Sigte paa Belysning af en Række

økonomiske Spørgsmaal af almen Betydning, ikke alene for Landbruget, men for Samfundet som Helhed, fortrinsvis bør gennemføres ved offentlige Midler, hvad der er sket andetsteds.

Denne Indstilling blev anbefalet paa det bedste af Formændene for de 4 Organisationer, der har nedsat Udvalget: Landhusholdningsselskabet, De samv. danske Landboforeninger, De samv. danske Husmandsforeninger og Andelsudvalget.

Paa denne Indstilling har Udvalget modtaget Svar af 13. August d. A. fra Ministeriet. Dette skriver, at det er »sindet paa Forslaget til Finansloven for Finansaaret 1918—19 at optage den ønskede Bevilling; men at man maa anse det for rimeligt, om de Organisationer, der har givet Tanken om Oprettelsen af et Bureau som det omhandlede sin Tilslutning, og som ved at vælge Repræsentanter til Udvalget har paataget sig Medansvar for Sagens Gennemførelse, ydede et Bidrag til Dækning af Udgiften ved Bureauet, f. Eks. $\frac{1}{3}$ af Udgiftens samlede Beløb.« Ministeriet anmoder derfor Udvalget om at udtale sig om, hvorvidt det er Hensigten, at et saadant Bidrag skal ydes, og i bekræftende Fald, til hvilket Beløb dette Bidrag er tænkt fastsat.

I Anledning af denne Skrivelse holdt Udvalget et Møde den 22. August, paa hvilket det udarbejdede et Udkast til en Svarskrivelse, i hvilken det bl. a. hedder:

»Som fremdraget i Udvalgets Andragende af 19. Juli d. A. har man fra forskellig Side og under Sagens hele hidtidige Udvikling betragtet Bureauets tiltænkte Hovedvirksomhed som en Statsopgave. Det Arbejde, som Bureauet fremtidig er tænkt at skulle udføre, maa siges at være af saa fremtrædende almen Karakter og Betydning, at der efter Udvalgets Opfattelse næppe vil være tilstrækkelig Anledning til at søge Landbrugsorganisationerne bundne til et varigt, med Aarene stadigt voksende, direkte Tilskud til Bureauets Virksomhed, saa meget mere som de Resultater, det efterhaanden maatte lykkes Bureauet et fremskaffe, ikke alene er af landøkonomisk Interesse og i hvert Fald ikke fortrinsvis kan siges at komme de Landmænd til Gode, som er Medlemmer af Organisationerne.

Saaledes som Sagen imidlertid er ført frem herhjemme paa Initiativ af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab og i Samarbejde med de andre Landbrugsorganisationer, har Udvalget fundet det ønskeligt og rimeligt, at Organisationerne til en Begyndelse ogsaa ydede Bureauet økonomisk Støtte, og dette er, som nævnt i Andragendet, hidtil sket, dels direkte igennem de Beløb, som Det kgl. danske Landhusholdningsselskab har skaffet til Veje, og dels indirekte gennem de Tilskud, som de lokale Foreninger (Landbo-, Husmands- og Regnskabsforeninger) har ydet, og fremtidig vil komme til at yde ved Regnskabsmaterialets Tilvejebringelse.

Regner man for Finansaaret 1918—19 blot med 150 Regnskaber og en Udgift af 70 Kr. pr. Regnskab, giver dette ialt 10.500 Kr., hvoraf Staten imidlertid betaler ca. Halvdelen. Foreningernes eget Tilskud bliver saaledes mindst 5.250 Kr. eller betydelig mere end den Tredjedel af Bureauets Udgifter, som Ministeriet i sin Skrivelse har antydnet, at Organisationerne eventuelt kunde tilskyde, og da de lokale Foreningers Tilskud stadig vil vokse i samme Omfang som Bureauets Virksomhed, vil man altid med Sikkerhed kunne gaa ud fra, at det mindst vil komme til at udgøre en Tredjedel af Udgifterne.

Ud over dette Beløb er der altsaa efter Udvalgets Skøn ikke Grund til at forpligte Organisationerne ved yderligere at søge dem bundne til et direkte, aarligt Tilskud, hvorimod man anser det for rimeligt, at de større Organisationer træder til i det Tilfælde, at Statstilskudet ikke fuldt ud skulde være i Stand til at dække Bureauets direkte Udgifter. En saadan økonomisk Garanti, hvortil Organisationerne har erklæret sig villige, er foreløbig ønskelig af Hensyn til en rimelig Begrænsning af Kravet om Statstilskud, idet Udvalget i de første Aar, mens Arbejdet er i stadig Udvikling, ikke vil være i Stand til at budgettere sine Udgifter med tilstrækkelig Sikkerhed.

Dette Udkast blev fremlagt paa det tvangfri Møde den 7. Septbr. af de 4 Organisationer, som har nedsat Udvalget, og efter nogen Diskussion vedtoges det enstemmigt at fremsende Skrivelsen til Ministeriet i den af Udvalget foreslaaede Form. Skrivelsen blev afsendt den 8. September.

Kammerherre *Carl Bech* erindrede om, at Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Bureau for Fodringssspørgsmaal var til Forhandling paa Bestyrelsesmødet i Oktober i Fjor. Paa dette vedtoges det efter

en udførlig Diskussion at fremlægge Sagen til Forhandling paa et af de tvangfri Møder mellem de 4 Landbrugsorganisationer. Præsidiet havde derfor bestemt at sætte Sagen paa Dagsordenen for det tvangfri Møde den 7. September d. A., men ombestemte sig senere og tog Spørgsmaalet ud af Dagsordenen, ledet af den Betragtning, at Tiden næppe nu — bl. a. paa Grund af Statens vanskelige finansielle Forhold — er inde til at bringe Sagen frem og eventuelt søge den gennemført. Men fordi den er opsat, er den dermed jo ikke opgivet!

Udvalget til Fremme af Jordens Grundforbedring ved Afvanding og Vanding. Professor *Westermann* erindrede om, at Udvalget er nedsat paa Foranledning af Selskabet og har hidtil bestaaet af Repræsentanter for dette, De samvirkende danske Landboforeninger og Hedeselskabet. Da Dansk Ingeniørforening imidlertid udtalte et Ønske om at blive repræsenteret ved et Par Medlemmer i Udvalget, og da det ogsaa maatte anse for ønskeligt, at Ingeniørforeningen blev repræsenteret, har dette nu fundet Sted, idet Kulturinspektør *J. C. Johansen*, København, og Professor *G. Schönweller*, Hellerup, er indtraadt i Udvalget som Ingeniørforeningens Repræsentanter.

Det saaledes udvidede Udvalg har paa et Møde den 26. September besluttet at nedsætte et Underudvalg, bestaaende af Kulturinspektør *Johansen*, Ingeniør *Claudi Westh* samt en Jurist eller Statsøkonom med det Formaal at undersøge, hvorvidt der under de for vort Landbrug saa vanskelige Forhold, der mulig kan afføde en Nødstilstand i Landet, vil være Anledning til at træffe ekstraordinære Foranstaltninger for at fremme Jordens Grundforbedring, idet man har haft Opmærksomheden henvendt paa, at en Forøgelse af Jordens Ydeevne vil gøre det lettere for vort Landbrug at staa en eventuel Krise igennem.

For at dette Underudvalg skal kunne fremme sit Arbejde med fornøden Kraft, vil det være nødvendigt, at

dets Medlemmer for et Tidsrum, som man foreløbig har ansat til et halvt Aar, bliver i Stand til udelukkende at ofre deres Tid paa Arbejdet. Der vil hertil efter Udvalgets Skøn kræves et Beløb til lønnet Medhjælp og Rejser m. m., og Udvalget henstiller til Selskabet ved Henvendelse til Ministeriet at søge dette Beløb stillet til Udvalgets Raadighed.

Endvidere gør Udvalget opmærksom paa, at da man i alle Tilfælde maa paaregne, at Grundforbedringsarbejder i den kommende Tid vil blive fremmet her i Landet i langt større Omfang end hidtil, anser Udvalget det for meget ønskeligt, om der kunde fremskaffes en Oversigt over Størrelsen af de Arealer, som trænger til Afvanding, og tillige i store Træk en samlet Plan for Fremgangsmaaden ved disse Afvandingers Udførelse. Da Hedeselskabets Repræsentanter i Udvalget har ment, at saadanne Undersøgelser og Projekteringer vil kunne udføres af Hedeselskabet i god Tilslutning til dets nuværende Virksomhed, anmoder Udvalget fremdeles Selskabet om at henstille til Hedeselskabet at paabegynde saadanne Arbejder snarest muligt. Stiller Hedeselskabet sig velvilligt hertil, anbefaler Udvalget endelig, at Landhusholdnings-selskabet tilbyder Hedeselskabet at indgaa til Ministeriet med en Skrivelse, hvori det anbefales, at Hedeselskabet erholder de for Udførelsen af nævnte Undersøgelser og Projekteringer nødvendige Bevillinger.

Selskabet har rettet den nævnte Henstilling til Hedeselskabet, men da det maa anse det for ganske ugørligt i indeværende Finansaar at fremskaffe saa stort et Beløb som ønsket til Underudvalget, har det i en motiveret Indstilling til Ministeriet henstillet, at der paa Tillægsbevillingsloven for indeværende Finansaar søges fremskaffet et Beløb af 3000 Kr. til forberedende Undersøgelser og Forarbejder af Underudvalget.

En udvidet Dyrkning af Vidier. Kammerherre *Bech* meddelte, at i Februar Maaned i Aar modtog Selskabet fra »Kurvemagermesterforeningen i Dan-

mark« en Skrivelse, i hvilken det hedder, at »i de senere Aar har Tilførselen af Vidier fra Ulandet været ca. 800,000 kg om Aaret, men paa Grund af Krigen har det længe været meget vanskeligt at fremskaffe dette for vor Industri nødvendige Materiale. Da det er os bekendt, at der her i Landet findes en Masse Moser og Engdrag, som udmærket egner sig til Dyrkning af Vidier, men som nu ligger ubenyttede hen, tillader vi os at ansøge det ærede Landhusholdningsselskab om at støtte os i vore Bestæbelse for at faa disse Arealer opdyrkede med Vidier ved at: fremskaffe og fordele de nødvendige Stiklinger og at bistaa og vejlede Landboerne ved Paabegyndelsen af Dyrkningen.«

Da Selskabet gjerne eventuelt vilde støtte Foreningen i dens Bestræbelser, men det ikke stod det klart, hvorledes det paa formaalstjenlig Maade skulde gribe Sagen an, henvendte det sig til Professor *Prytz*, som det var Selskabet bekendt nærrede stor Interesse for Sagen og i sin Tid havde været med til at stifte et »Piledyrkningsselskab«. Forhandlingerne med Professoren førte til, at der blev nedsat et Udvalg til at forberede Sagen. Foruden af Professor *Prytz* bestod Udvalget af Formanden for Kurvemagermesterforeningen, Hr. *Johan Nielsen*, og af Fortskandidat, Planteskoleejer *O. Schierbeck*, Svebølle, der som de danske Statsbaners Plantør har dyrket Pil i ret stor Udstrækning. For et Par Uger siden fik Selskabet imidlertid Meddelelse om, at Udvalget paa Grund af Meningsforskel med Hensyn til de Maal, der bør arbejdes hen imod, har standset sit Arbejde. Fra Professor *Prytz* havde Selskabet imidlertid den foregaaende Dag modtaget et Forslag om Selskabets Medvirken til at fremkalde en udvidet Piledyrkning. — Der førtes herom en livlig Diskussion, og paa Forslag af Baron *Wedell-Neergaard* vedtoges det enten at anmode Professor *Prytz* om, eller lade Selskabet, i Bladene fremkomme med en Anmodning til Befolkningen om at indsamle de Pil, der haves, idet Opmærksomheden henledes paa, at der under de nuvæ-

rende Forhold her er Værdier til Stede, som kan udnyttes.

Statskonsulenternes Lønningsforhold. Sekretær *Hertel* erindrede om, at der paa Bestyrelsesmødet i Oktbr. Maaned i Fjor var givet Meddelelse om, at Selskabet i en Skrivelse af 29. Juni 1916 havde rettet en meget indtrængende Henstilling til Landbrugsministeriet om i den kommende Rigsdagssamling at søge at faa Loven af 27. Maj 1908 om de landøkonomiske Statskonsulenters Lønning ændret saaledes, at Konsulenterne i Lønningsvilkaar blev ligestillede med Forsøgslederne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. Medens Statskonsulenterne kun har en Begyndelsesløn af 2400 Kr. og en Maksimumsløn af 3600 Kr., har Forsøgslederne henholdsvis 4000 Kr. og 5600 Kr. Som Svar paa denne Henstilling modtog Selskabet en Skrivelse, i hvilken det hedder, »at Ministeriet, forsaavidt Forholdene maatte tillade det, vil være villig til at medvirke til en Revision af de omhandlede Lønningsbestemmelser«, men at det forinden videre foretoges ønskede sig tilstillet Oplysninger om, hvorvidt Statskonsulenterne har Indtægter af anden Virksomhed end Konsulentvirksomheden, samt en Redegørelse for deres Uddannelse og Gerning sammenlignet med Forsøgsledernes Uddannelse og Gerning. I den Skrivelse, med hvilken Selskabet fremsendte de ønskede Oplysninger, fremhævede det atter, saa indtrængende som det var det muligt, Ønskeligheden af, at Statskonsulenternes Stilling blev forbedret.

Som bekendt er det endnu ikke lykkedes at faa Loven af 27. Maj 1908 revideret. Der begaas næppe nogen Indiskretion, naar det siges, at Grunden hertil ikke er Mangel paa Sympathi fra Landbrugsministeriets Side. Ministeriet har haft den største Interesse for Sagen, men her griber jo forskellige Forhold og Faktorer ind i hverandre.

Noget er der imidlertid opnaaet, men kun for de 4 ældste Statskonsulenters Vedkommende. I en Skrivelse

af 14. Juni d. A. meddelte Ministeriet Selskabet, at efter at det havde brevvekslet med Folketingets Finansudvalg og Finansministeriet, haves der nu »for indeværende Finansaar og indtil videre til Raadighed et Beløb af 4000 Kr. med 1000 Kr. til hver af de 4 Statskonsulenter *J. Jensen*, *P. A. Mørkeberg*, *Appel* og *K. Hansen* som Honorar for dem for et deres Stilling vedrørende Arbejde, der dog ligger udenfor deres egentlige Embedsgerning, og som kan udføres af dem i deres Fritid«. Samtidig anmodede Ministeriet Selskabet om at fremkomme med Indstilling om, hvilke Opgaver, der passende kunde stilles de forskellige Konsulenter, og efter Forhandling med disse er det nu overdraget dem at gøre følgende Forhold til Genstand for Undersøgelse og Bearbejdelse: Statskonsulent *J. Jensen* Hesteavlsforeningernes Udvikling her i Landet, Statskonsulent *Mørkeberg* Avlsforeningerne for rødt dansk Kvæg og for Svinene, Statskonsulent *Appel* Avlsforeningerne for jysk Kvæg og for Faarene samt Statskonsulent *K. Hansen* en systematisk Oversigt over den danske Landbrugsliteratur. — For dette Fritidsarbejde modtager Konsulenterne altsaa hver et Honorar af 1000 Kr. aarlig.

Selskabet har i disse Dage modtaget et nyt Andragende om Lønningsforhøjelse fra Statskonsulenterne, hvilket Andragende vil blive oversendt til Ministeriet.

Om K o n s u l e n t v i r k s o m h e d e n i M a s k i n b r u g gav Kammerherre *Carl Bech* følgende Meddelelse: Paa det tvangfri Møde den 23. November 1915 blev der paa Landhusholdningsselskabets Forslag vedtaget en Indstilling til Ministeriet angaaende den fremtidige Ordning af Konsulentvirksomheden i Maskinbrug, og i Overensstemmelse med denne Indstilling har Konsulentvirksomheden siden 1. April 1916 været ordnet saaledes, at Ingeniør *Feilberg* blev fritaget for sin Virksomhed som konstitueret Konsulent i Spørgsmaal vedrørende Kraftmaskiner og Installationer af faste Anlæg, medens Landbrugs-kandidat *Anton Christensen* blev ansat som fast Stats-

konsulent i Brugen af Landbrugets Arbejdsmaskiner samtidig med, at der — indtil der bliver ansat en fast Statskonsulent for Kraftmaskiner og faste Installationer — blev stillet ham en Medhjælpersum af indtil 3500 Kr. aarlig til Raadighed for af denne at udrede de nødvendige Honorarer og Rejsegodtgørelser til specialkyndige Mænd, som han henvender sig til for at faa Bistand ved Konsulentvirksomheden paa Omraader, hvor saadan Bistand er nødvendig.

Meningen har stadig været, at der senere skal søges en fast Statskonsulent ansat som Vejleder vedrørende Kraftmaskiner og faste Installationer. Da det med den Konsulentlønning, der for Tiden kan bydes, vil være vanskeligt at faa en tilstrækkelig dygtig, teoretisk og praktisk uddannet Mand ansat, har man tænkt sig Stillingen som Konsulent forenet med Stillingen som Docent ved Landbohøjskolen, saaledes at Vedkommende kunde faa de dermed forbundne Gager. Den 27. Maj 1916 tilskrev derfor Selskabet Landbohøjskolen om Sagen og forespurgte, om man »tør forvente Højskolens Støtte for et Forslag om en Kombination af Stillingen som Statskonsulent for Kraftmaskiner og faste Installationer og det Lektorat heri, der i Henhold til Lønningsloven for den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole m. v. af 17. April d. A. senere tør forventes oprettet ved Højskolen?« Under 17. Juni 1916 svarede Højskolen, at den gerne ser den nævnte Kombination gennemført og vil støtte Bestræbelserne herfor, idet den »gaar ud fra, at den, dersom Tanken realiseres, faar passende Indflydelse paa Valget af den nye Lærer og Konsulents Person.«

Det bør maaske tilføjes, at Stillingen som Docent ved Landbohøjskolen og som Konsulent for Landbruget godt kan forenes, idet Docenten kun skal holde en Forelæsning ugentlig, saaledes at han kan ofre den overvejende Del af sin Tid paa Konsulentvirksomheden.

I en Indstilling af 11. August d. A. henstillede Landbohøjskolen til Ministeriet, at der snarest maatte blive

ansat en Docent ved Skolen i Kraftmaskiner og faste Installationer, og at denne Stilling eventuelt maatte blive forenet med Stillingen som Statskonsulent i Kraftmaskiner og faste Installationer. Endvidere henstillede Landbohøjskolen, at Docentstillingen maatte blive besat med Ingeniør, cand. polyt. *N. Balle*. Allerede tidligere var Selskabets Opmærksomhed bleven henledet paa Ingeniør *Balle* som en ualmindelig godt kvalificeret Mand til begge Stillingerne.

Ministeriet sendte Landbohøjskolens Indstilling til Landhusholdningsselskabets Erklæring, og i Fortsættelse af de tidligere førte Forhandlinger bragte Selskabet Sagen frem paa det »tvangfri« Møde af Organisationerne den 7. September.

Efter en ret udførlig Diskussion sluttede Husmandsforeningerne og Selskabet sig til Landbohøjskolens Indstilling, medens Landboforeningerne og Andelsudvalget ønskede nøjere at overveje Sagen, før de tog Stilling til den.

De 2 Organisationer meddelte et Par Dage efter Landhusholdningsselskabet, at det kun er med Betænkelse, at de ser en anden Ordning indført end den nuværende. Thi naar den Medhjælpersum af 3500 Kr., der har været Statskonsulent *Anton Christensen* midlertidig tillagt til Bestridelse af Udgifterne til specialkyndig Bistand, overføres til en selvstændig Statskonsulent vedrørende Landbrugets Kraftmaskiner, maa det befrygtes, at det vil medføre en Indskrænkning i Hr. *Anton Christensen*'s konsultatoriske Virksomhed vedrørende Landbrugets Maskiner. De 2 Organisationer kan derfor »kun da give deres Tilslutning til den nu foreslaaede Ordning, naar der fremskaffes fornødne Midler for Hr. *Anton Christensen* saavel til at opretholde den almindelige konsultatoriske Virksomhed vedrørende de almindelige Landbrugsredskaber og Maskiner i dens hidtidige Omfang som til at fortsætte det hidtidige Samarbejde med Landbofor-

eningerne vedrørende Fremvisning og Demonstration af Redskaber og Maskiner.«

Landhusholdningsselskabet har derefter i en Indstilling af 10. September gjort Ministeriet bekendt med de 4 Organisationers Stilling til Sagen; Selskabet tilføjer i denne Indstilling, at det kan slutte sig til Ønsket om, at der bliver stillet Statskonsulent *Anton Christensen* en Medhjælperum til Raadighed, saaledes som fremhævet af Landboforeningerne og Andelsudvalget.

I Skrivelse af 27. September har Ministeriet imidlertid meddelt Selskabet, at det ved Ændringsforslag til Finanslovforslaget 1918—19 vil søge bevilget de fornødne Midler til, at der kan blive ansat en Docent i Kraftmaskiner og faste Installationer ved Højskolen og oprettet en ny Stilling som Statskonsulent med Hensyn til de samme Fag, samt at disse to Stillinger indtil videre besættes med den samme Mand. Derimod ser Ministeriet paa Sagens nuværende Standpunkt sig ikke i Stand til at foretage videre for at bibeholde en Medhjælperum for Statskonsulent *Anton Christensen*, idet den Medhjælperum, der har været tillagt ham, netop tilsigter at stille Midler til Raadighed til konsultatorisk Virksomhed i de Fag, som nu agtes henlagte under en i dette Øjemed udnævnt Statskonsulent.

Dagsordenens næste Punkt, Oprettelsen af et Forsøgsmælkeri, indledes af Kammerherre *Bech*. Som meddelt paa Bestyrelsesmødet i Oktober Maaned 1916 har Spørgsmaalet om Oprettelse af et Forsøgsmælkeri staaet paa Dagsordenen siden 1909, da der i Selskabet afholdtes et Møde derom med Repræsentanter for det praktiske og videnskabelige Mælkeribrug. Alle var enige om Ønskeligheden af, at der blev oprettet et Forsøgsmælkeri, og der blev nedsat et Udvalg til at udarbejde de nærmere Planer for det. I 7 Aar stod Overvejelserne paa, i nogle Aar laa Spørgsmaalet helt stille, da Ministeriet af Hensyn til Finanserne ikke mente Tiden inde til at arbejde for Sagen, i andre Aar førtes der en Forhandling mellem Ministeriet,

Selskabet, Repræsentanter for Mælkeribruget og det nedsatte Udvalg, og disse Forhandlinger førte endelig til, at Selskabet indsendte en af Udvalget udarbejdet og af Organisationerne godkendt Plan for Mælkeriets Oprettelse og Drift. Ministeriet foreslog derefter paa Finanslovforslaget for 1917—18 bevilget et Beløb af 125,000 Kr. til Opførelsen af et Forsøgsmælkeri, og Selskabet mente nu, at Sagen var bragt i Havn.

Dette er dog endnu ikke Tilfældet. Under 14. Maj i Aar modtog nemlig Selskabet en Skrivelse fra Ministeriet, i hvilken det meddeltes, at i Henhold til Lov af 27. Marts 1917 skal Gaardene Faurholm og Trollesminde indtil videre drives for Statens Regning, og at det er Hensigten senere, naar Forholdene tillader det, at søge oprettet et Forsøgsmælkeri og at foretage landøkonomiske Forsøg paa Husdyrbrugets og Planteavlens Omraade. Endvidere meddeltes det, at Ministeriet har nedsat et Udvalg med den Opgave »at overveje og derefter udarbejde og til Ministeriet at indsende Planer og Forslag til, hvilke Forsøg paa Mejeribrugets samt paa Husdyrbrugets og Planteavlens Omraade, som bør foretages paa Gaarden«. Endelig udtalte Ministeriet overfor Selskabet sin »bedste Tak for den af Selskabet i sin Tid udviste Virksomhed ved Tilvejebringelse af Forslag med Planer til Opførelse af et Forsøgsmejeri«.

Hermed var Sagen altsaa gledet ud af Selskabets Hænder, og dette havde nu kun tilbage paa de 4 Organisationers Vegne, der i 1909 havde nedsat det omtalte Udvalg, at bringe dette en erkendtlig Tak for det store og fortrinlige Arbejde, det har udført.

Om dette Arbejde er gjort ganske omsonst, eller det vil faa sin Betydning ved de fremtidige Overvejelser med Hensyn til det paatænkte Forsøgsmælkeri, vil Tiden vise. Det sidste vil dog formentlig blive Tilfældet.

Mælkerikonsulenternes bakteriologiske Uddannelse. Professor *Westermann* gav Meddelelse om, at en Forhandling mellem Selskabet og

de 4 Statskonsulenter i Mælkeribrug samt Konsulent *Ellbrecht* førte til, at Konsulenterne i Februar Maaned i Aar indsendte et Andragende om, at der maatte gives dem Lejlighed til at gennemgaa et mælkeribakteriologisk Kursus paa Polyteknisk Læreanstalts bioteknisk-kemiske Laboratorium, hvis Leder, Professor *Orla Jensen*, havde erklæret sig villig til at forestaa et saadant Kursus. Selskabet anmodede Professor *Bøggild* om at erklære sig om Andragendet, og da Professoren anbefalede det varmt, indsendte Selskabet det til Ministeriet, der stillede det fornødne Beløb, 850 Kr., til Raadighed. Kursus'et, i hvilket ogsaa Professor *Bøggild* deltog, blev afholdt i Dagene fra den 18. til den 30. Juni i Aar, og der var almindelig Tilfredshed med det.

I en Skrivelse af 1. September har Konsulenterne nu meddelt Selskabet, at de har faaet det bestemte Indtryk, at de, ved at være i Stand til at foretage nogle rent foreløbige Undersøgelser af Bakterier, i mange Tilfælde vil kunne støtte det Arbejde, de maa udføre paa Mælkerierne for at efterspore tilstedeværende Fejl, saa de i vanskelige Tilfælde hurtigere og sikrere vil være i Stand til at fremskaffe et Resultat. De ansøger derfor om, at de hver især maa blive udstyret med de nødvendige Hjælpemidler til Bakteriespredning og Bakterieundersøgelser samt Indretning af et mindre Lokale til Brug som Laboratorium. Dette vil antageligt medføre en Udgift en Gang for alle paa ca. 1000 Kr. til hver af Konsulenterne samt en aarlig Udgift paa ca. 300 Kr. — Dette Andragende har Selskabet, ledsaget af sin Anbefaling, oversendt til Ministeriet.

Det næste Punkt paa Dagsordenen: Det tvangfri Møde mellem Organisationerne, udgik paa Grund af den fremrykkede Tid.

Sekretær *Hertel* meddelte angaaende det paatænkte Skrift om Landhusholdningsselskabets Historie, at efter at det paa Bestyrelsesmødet i Oktober Maaned 1916 enstemmig var vedtaget at lade et

saadant Skrift udarbejde, forhandlede Selskabet med Forfatterne og *Bianco Lunos* Bogtrykkeri om Udgivelsen. Da det viste sig, at Udgifterne paa Grund af de exceptionelle Forhold, hvorunder vi lever, langt vilde overstige Selskabets pekuniære Evner, udsendtes i Maj Maa-
 ned en Opfordring til Selskabets Medlemmer om at tegne sig for et Bidrag til Skriftets Udgivelse. Selskabet har haft den Glæde, at der til Dato er tegnet Bidrag til et Beløb af 9800 Kr., og der vil sikkert endnu komme Bidrag ind. Men de vil sikkert ikke forslaa til at dække Udgifterne, der med de nuværende Priser er beregnede til ca. 30,000 Kr., og Præsidi-
 et har derfor ment, at man maatte være tilfreds med, naar en Del af Skriftet kunde foreligge trykt til Jubilæet i Januar 1919, medens den øvrige Del af Værket udsendes senere, naar Priserne paa Papir, Trykning, Clicheer og Indheftning forhaabentlig vil være gaaede ned. Præsidi-
 et har forhandlet herom med Forfatterne, Professor *E. Arup* og Sekretær *Hertel*, der begge er i Gang med Udarbejdelsen, og Professor *Arup*, der skal skrive Selskabets Historie i Tiden fra 1769 til 1869, har givet Tilsagn om, at Manuskriptet til den første Halvdel af denne Periode, ca. 20 Ark eller 320 Sider, skal foreligge saa betids, at Bindet kan udsendes til Jubilæet.

Om det stedfundne Valg af 7 Medlemmer af Repræsentantskabet for »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« meddelte Kammerherre *Bech*, at da »De samvirkende danske Landboforeninger«, der hidtil har valgt 7 Medlemmer til Ulykkesforsikringens Repræsentantskab, ikke mere ønsker at foretage disse Valg, har Foreningen forespurgt Landhus-
 holdningsselskabet, om dette fremtidig vilde være villigt til at vælge de paagældende 7 Repræsentantskabsmedlemmer. Da der for Landbruget knytter sig store Interesser til »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring«, hvis Medlems-
 antal indenfor Landbruget udgør mere end 50,000, erklærede Selskabet sig villigt hertil, og det har nu valgt føl-

gende 7 Medlemmer: Proprietær *P. Andersen*, Sejersgaard, Kammerherre *Carl Bech*, Engelsholm, Forpagter *O. H. Krøyer*, Juellund, Etatsraad *Jørgen Larsen*, Gaardbogaard, Godsejer *A. Pontoppidan*, Constantinsborg, Baron, Hofjægermester *O. Reedtz-Thott*, Fedgaard, og Landstingsmand, Forpagter *J. Theilmann*, Hvidkilde.

Udenfor Dagsordenen vedtoges det, paa Forslag af Baron *G. Lerche*, at bemyndige Landstingsmand, Forpagter *Chr. Sonne* til at fremhæve i et af Landstinget nedsat Udvalg, at Landbruget vil sætte megen Pris paa at blive hørt, før der tages endelig Bestemmelse med Hensyn til Forhindring af Ildebrande ved Damptærskning:
